

SAMHÄLLETS KOSTNADER FÖR SJUKDOMAR ÅR 2017

IHE RAPPORT 2019:6

Ett sätt att ge en övergripande beskrivning av de ekonomiska effekterna av sjukdomar är att beräkna de samlade kostnaderna som de innebär för samhället, så kallade sjukdomskostnadsstudier eller cost-of-illness-studier (COI). Det finns ett stort antal studier där samhällskostnaderna beräknats för specifika sjukdomar men det finns relativt få beräkningar av sjukdomarnas totala kostnader i Sverige.

Syftet med denna rapport är att beräkna kostnaderna för sjukdom i Sverige under 2017 uppdelat på olika sjukdomsgrupper. Vid beräkning av kostnaden för sjukdom är det viktigt att inte bara ta hänsyn till kostnaderna för hälso- och sjukvården utan också belysa deras effekter på samhället i stort. I denna rapport redovisas såväl direkta som indirekta kostnader, där de senare består av produktionsbortfall till följd av både långvarig och kortvarig sjukfrånvaro (morbidity) eller för tidig död (mortality).

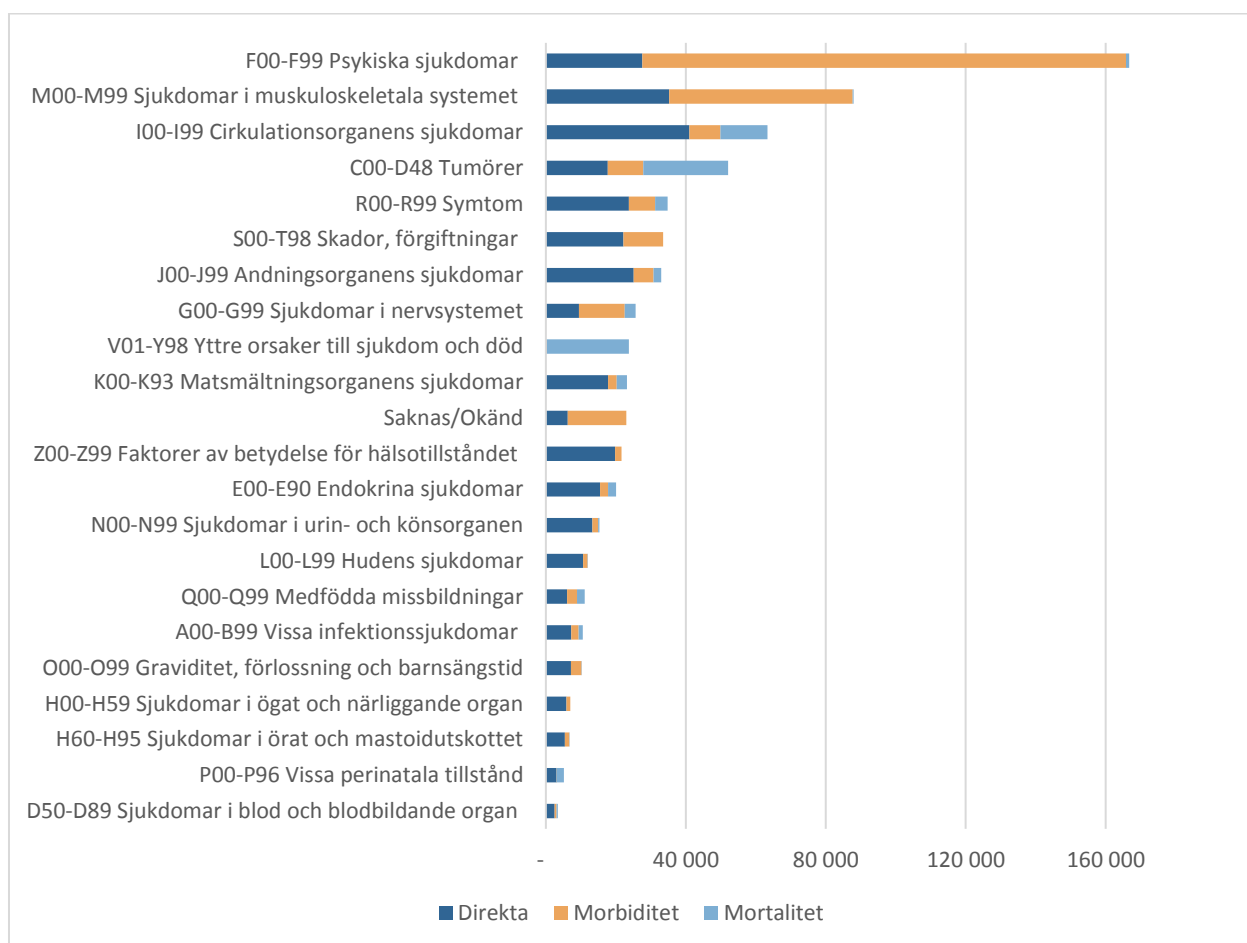
Både direkta och indirekta kostnader för morbidity beräknas med en prevalensansats. Produktionsbortfallet för mortality beräknas däremot som ett nuvärde från och med det år som dödsfallet inträffar. Kostnaderna avser år 2017. Den totala kostnaden för sjuklighet fördelas på olika sjukdomsgrupper i enlighet med ICD-10. Beräkningarna baseras på offentligt publicerad statistik från Socialstyrelsen, Sveriges Statistiska Centralbyrå (SCB), Försäkringskassan, Sveriges Kommuner och Landsting samt Västra Götalandsregionen (VGR).

Samtliga utgifter för hälso- och sjukvård enligt hälsoräkenskaperna, 505 miljarder, tillsammans med totala indirekta kostnader, 367 miljarder, ger en totalkostnad på 872 miljarder kronor för 2017. I beräkningen av de totala direkta sjukvårdskostnaderna på olika sjukdomsgrupper fördelas de direkta kostnaderna på de områden där det finns underlag för en fördelning vilket motsvarar knappt 65 procent (ca 323 miljarder) av de 505 miljarder kronorna. Detta innebär en total samhällsekonomisk kostnad på sjukdomsgrupper för år 2017 på 690 miljarder kronor. De direkta kostnaderna stod för 47 procent av detta, motsvarande drygt 322 miljarder, och de indirekta stod för 53 procent av de totala kostnaderna, motsvarande 367 miljarder. Kostnaden för morbidity utgör den absoluta merparten av de indirekta kostnaderna, 284 miljarder.

Den sjukdomsgrupp som står för den markant största delen av *totalkostnaderna* år 2017 är psykiska sjukdomar som svarar för totalt 24 procent. Därefter kommer sjukdomar i muskuloskeletala systemet (rörelseorganen), cirka 13 procent, sjukdomar i cirkulationsorganen, cirka 9 procent och tumörer som står för knappt 8 procent. De tre sjukdomsgrupperna som står för de största *direkta* kostnaderna är

cirkulationsorganens sjukdomar, rörelseorganens sjukdomar och psykiska sjukdomar. De totala *indirekta kostnaderna* domineras av sjukdomsgruppen psykiska sjukdomar, cirka 38 procent, medan sjukdomar i rörelseorganen står för cirka 14 procent och tumörer för cirka 9 procent.

Sett över tid så har olika sjukdomsgruppers andel av de totala sjukdomskostnaderna förändrats. För cirkulations-, andnings- och matsmältningsorganens sjukdomar har andelen av de totala sjukdomskostnaderna minskat. Jämfört med 1975 har andelen som utgörs av psykiska sjukdomar ökat från cirka 15 till 24 procent. Ökningen för psykiska sjukdomar förklaras till största del av att de indirekta kostnaderna till följd av tillfällig och långvarig sjukfrånvaro har stigit, och nu utgör cirka 38 procent av de totala indirekta kostnaderna för sjukdomar.

Figur Direkta och indirekta (mortalitet och morbiditet) kostnader per sjukdomsgrupp 2017, miljoner kr

Hjalte F, Gralén K & Persson U. Samhällets kostnader för sjukdomar år 2017. IHE Rapport 2019:6, IHE: Lund.

Rapporten kan laddas ner från IHE:s hemsida www.ihe.se